EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2020
COM(2020) 525 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Slovakian vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovakian vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Slovakian vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovakian vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 vuotuisen kestävän kasvun strategian, mikä aloitti vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Slovakia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta.

(2) Slovakiaa koskeva vuoden 2020 maaraportti[2] julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2020. Siinä arvioitiin Slovakian edistymistä neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymien maakohtaisten suositusten[3] noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa.

---

1 EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 SWD(2020) 524 final.
3 EUVL C 301, 5.9.2019, s. 117.

(3) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se asettaa kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät kovan paineen alaisiksi ja vahingoittaa globaaleja toimitusketjuja, heiluttaa rahoitusmarkkinoita, häiritsee kulutuskysyntää ja vaikuttaa kielteisesti useilla eri aloilla. Se uhkaa ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa sekä yritysten liiketoimintaa. Pandemia on aiheuttanut merkittävän talouden häiriön, jolla on jo vakavia vaikutuksia Euroopan unionissa. Komissio antoi 13 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon[4], jossa kehotetaan toteuttamaan kriisin talousvaikutusten lieventämiseksi koordinoituja taloudellisia toimia, joihin osallistuvat kaikki kansallisen ja unionin tason toimijat.

(4) Useat jäsenvaltiot ovat julistaneet hätätilan tai ottaneet käyttöön hätätoimenpiteitä. Hätätoimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, välttämättömiä, ajallisesti rajoitettuja ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia. Niihin olisi sovellettava demokraattista valvontaa ja riippumatonta laillisuusvalvontaa.

(5) Komissio antoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista[5]. Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinointia talouden vakavan taantuman yhteydessä. Tiedonannossaan komissio oli neuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-epidemian aiheuttama vakava talouden taantuma, tämänhetkiset olosuhteet mahdollistavat lausekkeen aktivoinnin. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23 päivänä maaliskuuta 2020. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivoiminen mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityskaaren. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinointitoimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

(6) On toimittava herkeämättä, jotta voidaan rajoittaa ja hillitä pandemian leviämistä, parantaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien selviytymiskykyä, lieventää sosioekonomisia seurauksia toteuttamalla yrityksille ja kotitalouksille suunnattuja tukitoimia ja varmistaa, että työpaikoilla on asianmukaiset terveys- ja turvallisuusolosuhteet, kun taloudellista toimintaa käynnistetään uudelleen. Unionin olisi hyödynnettävä käytettävissään olevia välineitä kaikilta osin tukeakseen jäsenvaltioiden toimia näillä osa-alueilla. Samaan aikaan jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhdessä valmisteltava toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta yhteiskunnassa ja taloudessa voidaan palata normaaliin ja jotta päästään takaisin kestävään kasvuun. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon muun muassa vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos ja hyödynnettävä kaikki kriisistä saadut kokemukset.

---

4 COM(2020) 112 final.

5 COM(2020) 123 final.

(7) Covid-19-kriisi on korostanut sisämarkkinoiden tarjoamaa joustavuutta sopeutua poikkeuksellisiin tilanteisiin. Poikkeustoimenpiteet, jotka estävät sisämarkkinoita toimimasta normaalisti, on kuitenkin poistettava heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä. Näin voidaan varmistaa nopea ja sujuva siirtyminen elpymisvaiheeseen sekä palauttaa tavaroiden, palvelujen ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vallitseva kriisi on osoittanut, että terveydenhuoltoalalla tarvitaan kriisivalmiussuunnitelmia, joihin kuuluvat muun muassa parannetut hankintastrategiat, monipuoliset toimitusketjut ja välttämättömien tarvikkeiden strategiset varastot. Niillä on tärkeä merkitys laadittaessa laajempia kriisivalmiussuunnitelmia.

(8) Jotta jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kaikki Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttämättä olevat varat lieventääkseen covid-19-pandemian poikkeuksellisia vaikutuksia, unionin lainsäätäjä on jo tehnyt muutoksia lainsäädäntöön[6]. Näillä muutoksilla lisätään joustavuutta sekä yksinkertaistetaan ja virtaviivaistetaan menettelyjä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat tilivuonna 2020–2021 kassavirtapaineiden vähentämiseksi hyödyntää 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta unionin talousarviosta. Slovakiaa kannustetaan hyödyntämään näitä mahdollisuuksia kaikilta osin, jotta se voi auttaa niitä yksittäisiä henkilöitä ja aloja, joihin haasteet eniten vaikuttavat.

(9) Pandemian sosioekonomiset seuraukset jakautuvat todennäköisesti epätasaisesti eri alueiden välillä erilaisen erikoistumisen ja infrastruktuurin puutteiden vuoksi. Tämä merkitsee huomattavaa riskiä alueellisten erojen kasvamisesta Slovakiassa, erityisesti pääkaupungin ja Länsi-Slovakian sekä Itä- ja Kaakkois-Slovakian välillä. Kun otetaan huomioon, että riskinä on myös jäsenvaltioiden välisen lähentymisprosessin väliaikainen taantuminen, tämänhetkinen tilanne edellyttää kohdennettuja toimia.

(10) Slovakia toimitti vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2020 vakausohjelmansa 18 päivänä toukokuuta 2020. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(11) Slovakiaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota.

(12) Neuvosto suositti 13 päivänä heinäkuuta 2018 Slovakialle sen varmistamista, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu[7] on enintään 4,1 prosenttia vuonna 2019, jolloin vuotuinen rakenteellinen sopeutus olisi 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission kokonaisarviointi vahvistaa, että julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä suositetulta sopeutusuralta poiketaan merkittävästi vuonna 2019 ja vuosina 2018 ja 2019 yhdessä tarkasteltuina. Yleisen

---

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/460, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, jotta saataisiin liikkeelle investointeja jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin ja muille talouden aloille covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite) (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 5) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (EUVL L 130, 24.4.2020, s. 1).

7 Nettomääräisillä julkisilla perusmenoilla tarkoitetaan julkisten menojen kokonaismäärää ilman korkomenoja, ilman unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka korvataan täysin unionin varoista saatavilla tuloilla, ja ilman ei-päätösperäisiä työttömyysetuusmenojen muutoksia. Kansallisesti rahoitettu kiinteän pääoman bruttomuodostus jaetaan neljälle vuodelle. Päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja lakisääteiset tulojen lisäykset otetaan huomioon. Meno- ja tulopuolen kertaluonteiset toimenpiteet kuittaavat toisensa.

poikkeuslausekkeen aktivoinnin vuoksi merkittävän poikkeaman menettelyn mukaiset lisätoimet eivät kuitenkaan ole perusteltuja Slovakian kohdalla.

(13) Vuoden 2020 vakausohjelmassa hallitus ennakoi julkisen talouden rahoitusaseman, joka vuonna 2019 oli 1,3 prosenttia alijäämäinen, heikkenevän niin, että vuonna 2020 alijäämä on 8,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämän ennakoidaan supistuvan 4,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021, 3,7 prosenttiin vuonna 2022 ja edelleen 2,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen supistui 48 prosenttiin vuonna 2019, mutta vuoden 2020 vakausohjelman mukaan sen odotetaan kasvavan 61,2 prosenttiin vuonna 2020. Covid-19-pandemiaan liittyvä suuri epävarmuus vaikuttaa makrotalouden ja julkisen talouden näkymiin.

(14) Slovakia on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. Vuoden 2020 vakausohjelman mukaan kyseiset budjettitoimenpiteet ovat 2,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Toimenpiteisiin kuuluvat palkansaajakorvaukset, itsenäisille ammatinharjoittajille maksettavat tuet, sairaus- ja hoitojärjestelmät sekä covid-19-pandemiaan liittyvien lääkinnällisten tuotteiden ostot. Lisäksi Slovakia on ilmoittanut yritysten maksuvalmiutta tukevista toimenpiteistä, vaikka niillä ei olekaan suoria budjettivaikutuksia. Vuoden 2020 vakausohjelmassa niiden arvioidaan olevan 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat tuloverojen ja sosiaaliturvamaksujen maksulykkäykset, kun tulot ovat laskeneet yli 40 prosenttia (1,4 % suhteessa BKT:hen), ja lainatakaukset (1,6 % suhteessa BKT:hen). Slovakian toteuttamat toimenpiteet ovat kaiken kaikkiaan niiden suuntaviivojen mukaisia, jotka komissio on antanut covid-19-epidemian johdosta toteutettavia koordinoituja taloudellisia toimia koskevassa tiedonannossaan. Toteuttamalla nämä toimenpiteet täysimääräisesti ja – sitten kun taloustilanne sen sallii – palauttamalla finanssipolitiikan tavoitteeksi maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edistetään julkisen talouden kestävyyden säilymistä keskipitkällä aikavälillä.

(15) Komission kevään 2020 talousennusteen perusteella Slovakian julkisen talouden rahoitusaseman ennustetaan olevan –8,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja –4,2 prosenttia vuonna 2021 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velkasuhteen arvioidaan vuosina 2020 ja 2021 jäävän alle 60 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(16) Komissio antoi 20 päivänä toukokuuta 2020 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen, koska Slovakian ennakoidaan ylittävän vuonna 2020 alijäämän viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kaiken kaikkiaan analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä alijäämäkriteeriä ei noudateta.

(17) Covid-19-epidemian puhjettua Slovakia on toteuttanut nopeita ja ennennäkemättömiä toimenpiteitä viruksen leviämisen pysäyttämiseksi ja estämiseksi. Sen jälkeen kun ensimmäinen tapaus oli vahvistettu 6 päivänä maaliskuuta 2020, se julisti hätätilan 12 päivänä maaliskuuta 2020 ja otti käyttöön tiukat lähikontaktien välttämistä, karanteenia ja terveyttä koskevat säännöt sekä matkustusrajoitukset. Kaupat suljettiin ja tuotanto tärkeillä talouden aloilla keskeytettiin useiksi viikoiksi, kunnes hallitus alkoi asteittain keventää rajoituksia huhtikuun 2020 lopusta alkaen. Tämän seurauksena Slovakian talouden odotetaan ajautuvan syvään taantumaan vuonna 2020,

kun yksityinen kulutus, investoinnit ja kauppa kärsivät. Talouden ennustetaan supistuvan jyrkästi (6,7 %) vuonna 2020, ja työttömyysasteen odotetaan nousevan 8,8 prosenttiin vuonna 2020, kun se vuonna 2019 oli 5,8 prosenttia. Slovakia on toteuttanut useita toimenpidekokonaisuuksia kriisin kielteisten vaikutusten lieventämiseksi, muun muassa kohdentamalla uudelleen 1,2 miljardia euroa käyttämättömiä koheesiopolitiikan varoja. Toimenpiteisiin kuuluvat työajan lyhentämisjärjestelyt, joihin liittyy palkkakorvaus, työntekijöiden toimeentulon tukeminen sairaus- ja hoitoetuuksilla sekä itsenäisten ammatinharjoittajien tukeminen tulonmenetysten korvaamiseksi. Muita yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien maksuvalmiutta tukevia toimenpiteitä ovat pankkilainat, verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksulykkäykset sekä pankkitakaukset ja korkotukijärjestelmät. Pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) tarkoitettua lainaohjelmaa, jonka alkuperäiset määrärahat olivat 38 miljoonaa euroa, jatketaan 330 miljoonalla eurolla käyttämättömistä unionin varoista ja kansallisella ohjelmalla, jonka määrärahat ovat 500 miljoonaa euroa. Muita toimenpiteitä ovat verotarkastusten ja veroennakkojen maksuvelvoitteiden keskeyttäminen sekä vuokranmaksun lykkääminen yrityksille ja yksityishenkilöille.

(18) Covid-19-pandemia on lisännyt Slovakian tarvetta jatkaa terveydenhuoltojärjestelmänsä rakenteellisten haasteiden ratkaisemista. Lisäinvestointeja tarvitaan sen selviytymiskyvyn parantamiseksi, terveydenhuollon henkilöstöpulan lievittämiseksi ja kriittisten lääkinnällisten tuotteiden ja infrastruktuurin asianmukaisen saatavuuden varmistamiseksi. Samalla kun pyritään turvaamaan terveydenhuoltoalan työntekijöiden riittävä saatavuus tulevaisuudessa, tehokkailla politiikoilla voitaisiin vähentää maantieteellisiä eroja lääkäreiden saatavuudessa ja varmistaa hoidon saatavuus koko väestölle. Sairaalaverkoston nykyaikaistaminen ja julkisten sairaaloiden rakenteellisen alirahoituksen korjaaminen ovat avainasemassa terveydenhuoltopalvelujen laadun ja kustannustehokkuuden parantamisessa. Perusterveydenhuollon tarjontaa on vahvistettava sairaaloihin kohdistuvan paineen vähentämiseksi ja kroonisten sairauksien hallinnan parantamiseksi sekä eri hoitotasojen ja -tyyppien välisen koordinoinnin lisäämiseksi. Erityisenä huolenaiheena on laadukkaan ja kohtuuhintaisen pitkäaikaishoidon riittämätön saatavuus, mikä johtuu yhteisö- ja kotihoitopalvelujen yleisestä alirahoituksesta, hallinnon hajanaisuudesta sekä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen järjestelmällisen koordinoinnin puutteesta.

(19) Covid-19-kriisi on tuonut esiin Slovakiassa jo olemassa olevia sosiaalisia haasteita. Se on luonut kiireellisen tarpeen tarjota työntekijöille asianmukaisia korvaavia tuloja tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa. Kriisin työllisyysvaikutusten lieventämiseksi on otettu käyttöön työajan lyhentämisjärjestelyjä unionin rahastojen tuella. Komission ennusteen mukaan työttömyys kasvaa 8,8 prosenttiin vuonna 2020 ja vähenee 7,1 prosenttiin vuonna 2021. Huolimatta siitä, että työttömyysetuusjärjestelmää löysennettiin hieman vuonna 2018, Slovakian työttömyysetuusjärjestelmälle ovat ominaisia tiukat kelpoisuusvaatimukset, etuuksien suhteellisen lyhyt kesto (yleensä kuusi kuukautta, mutta kestoa pidennettiin hieman kriisin aikana) ja edunsaajien alhainen korvausaste. Jotkin ryhmät ovat erityisen alttiita kriisille, ja sosiaalisen suojelun ja hoitopalvelujen saatavuus voi olla niille rajallista. Tämä koskee myös marginalisoituneita romaniyhteisöjä, joilta puuttuvat usein myös välttämättömät palvelut, sekä vanhuksia ja matalan osaamistason työntekijöitä.

(20) Kriisi on lisännyt tarvetta kehittää väestön (myös opettajien) digitaalisia taitoja sekä tarvetta laajentaa laajakaistayhteyksiä, koska monilla oppilailla ei edelleenkään ole

internetyhteyttä tai heillä ei ole muita edellytyksiä oppia kotona, erityisesti marginalisoituneissa romaniyhteisöissä. Laadukkaan ja osallistavan koulutuksen yhtäläiseen saatavuuteen liittyy edelleen haasteita, sillä opiskelijoiden sosioekonominen tausta vaikuttaa voimakkaasti perustaitojen tasoon ja yleiseen suoritukseen. Koulujen ja alueiden välillä on huomattavia eroja suoriutumisessa, mikä näkyy myös opintonsa keskeyttäneiden suurena määränä erityisesti Itä-Slovakiassa. Opettajan ammatin houkuttelevuus ja opettajien peruskoulutuksen laatu ovat edelleen heikkoja. Lisäksi varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten, erityisesti alle kolmivuotiaiden, kansallinen osuus on EU:n alhaisin, mikä vaikuttaa kielteisesti myös oppimistuloksiin.

(21) Covid-19-kriisi on nostanut Slovakian kiireelliseksi painopisteeksi maksuvalmiustuen nopean käyttöönoton hyvin kohdennettujen lainojen ja takausten avulla siten, että keskitytään pk-yrityksiin, hyödynnetään talouden tukemiseen myönnettävää valtiontukea koskevien tilapäisten puitteiden tarjoamaa uutta joustavuutta ja kohdennetaan koheesiopolitiikan varoja uudelleen. Riittävät riskitakuut yhdistettynä alhaisiin korkoihin ja pitkiin maturiteetteihin voivat auttaa varmistamaan, että välittäjät myöntävät lainoja nopeasti ja yritykset ottavat ne käyttöön ripeästi. Näitä toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon pankkialan häiriönsietokyky. Verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksulykkäykset voivat osaltaan lieventää pk-yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien lyhyen aikavälin maksuvalmiusrajoitteita. Veropetosten torjunta ja verosäännösten noudattamisen parantaminen ovat edelleen Slovakian ensisijaisia tavoitteita keskipitkällä aikavälillä keinona varmistaa julkisen talouden kestävyys ja edistää tasapuolisia toimintaedellytyksiä, mikä helpottaa talouden elpymistä. Pk-yritysten elinkelpoisen kassavirran varmistamiseksi on tärkeää, että viranomaisia kaikilla tasoilla ja yrityksiä ohjeistetaan nopeuttamaan laskujen maksamista tavarantoimittajilleen.

(22) Suotuisan liiketoimintaympäristön edistäminen ja julkisten palvelujen laadun parantaminen ovat ratkaisevan tärkeitä elpymisen ja suotuisamman investointiympäristön luomisen kannalta. Elvytystoimenpiteiden tehokkuuden varmistamiseksi on tärkeää vähentää tarpeetonta hallinnollista rasitetta ja yksinkertaistaa menettelyjä muun muassa käyttämällä tehokkaasti yrityksille tarkoitettuja keskitettyjä palvelupisteitä. Slovakian julkisten instituutioiden ja hallinnon yleinen tehokkuus on edelleen heikko. Sitä voidaan parantaa jatkamalla digitalisaatiota, koordinoimalla ja suunnittelemalla digitaalinen infrastruktuuri paremmin sekä kehittämällä ohjelmistoja. Lisäuudistuksilla voitaisiin parantaa poliittisen päätöksenteon koordinointia ja asetusten laadintaa sekä varmistaa virkamies- ja henkilöstöhallinnon hyvä suorituskyky. Talouden häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi Slovakia hyötyisi yritysten, erityisesti pk-yritysten, innovointikapasiteetin lisäämisestä siten, että puututtaisiin tutkimuksen ja innovoinnin ekosysteemin hajanaiseen hallinnointiin. Parempi yhteistyö yritysten, tutkimustoiminnan, korkeakoulujen ja julkisen sektorin välillä voi tukea tietojen ja taitojen jakamista ja auttaa yrityksiä innovoimaan ja kehittämään uusia työ- ja tuotantovalmiuksia.

(23) Talouden elpymisen edistämiseksi on tärkeää aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja, myös uudistusten avulla. Jotta vähemmän kehittyneet alueet voisivat kuroa eroa umpeen ja parantaa osaamispohjaa, kilpailukykyä ja tuottavuutta, Slovakiassa on investoitava strategisemmin erityisesti infrastruktuurin kehittämiseen, mukaan lukien digitaaliset ja muut keskeiset palvelut, ja liikenneverkkojen parantamiseen. Covid-19-epidemia on korostanut jo olemassa

olevia digitaalisen infrastruktuurin puutteita. Laajakaistan kattavuuden ja nopeuden lisääminen mahdollistaa tasapuolisemman ja paremman pääsyn internetiin. Slovakian koulutusjärjestelmää ja työmarkkinoita voitaisiin parantaa pyrkimällä antamaan väestölle paremmat taidot muuttuvaa taloutta ja yhteiskuntaa varten muun muassa lisäämällä elinikäistä oppimista, tiivistämällä yritysten ja koulutuksen välistä yhteistyötä kaikilla tasoilla ja yhdistämällä koulutus- ja uudelleenkoulutusohjelmat paremmin työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin.

(24) Talouskasvun elpyminen edellyttää tulevina vuosina politiikkatoimia ja kohdennettuja investointeja, jotta Slovakia voi hyödyntää mahdollisuudet kestävämmän ja korkeamman lisäarvon talouden luomiseksi. Näissä toimissa olisi otettava huomioon alueelliset erot. Slovakian kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa määriteltyjä ensisijaisia lisätoimia ovat teollisuuden energiaintensiteetin vähentäminen, energiatehokkuusratkaisujen tukeminen erityisesti kotitalouksissa ja investoinnit uusiutuvaan energiaan. Suotuisampi sääntely-ympäristö voisi auttaa lisäämään uusiutuvien energialähteiden osuutta energiahuollossa. Slovakia hyötyisi Horná Nitran muuttamista koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon nopeuttamisesta, varojen kohdentamisesta uudelleen koko aluetta koskeviin ratkaisuihin ja kivihiilestä luopumisen edistämisestä. Kiinteiden polttoaineiden polttamisen ja liikenteen lisääntyvien päästöjen aiheuttaman ilman pilaantumisen vähentäminen, jätehuoltojärjestelmän parantaminen innovatiivisilla keräys- ja käsittelyratkaisuilla, juomavesi- ja viemäriverkkojen täydentäminen terveysongelmien ratkaisemiseksi, älykkäitä verkkoja koskevien hankkeiden tukeminen ja teollisuuden siirtyminen kohti vähähiilistä taloutta ja kiertotaloutta voivat auttaa Slovakiaa pääsemään kestävän talouskasvun tielle. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva ohjelmasuunnittelu kaudeksi 2021–2027 voisi auttaa Slovakiaa vastaamaan joihinkin haasteisiin, joita siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa, erityisesti maaraportin[8] liitteen D kattamilla alueilla. Näin Slovakia voisi hyödyntää rahastoa parhaalla mahdollisella tavalla.

(25) Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden uudet suuntaukset, kuten oikeushenkilöiden väärinkäyttö rahanpesutarkoituksiin, aiheuttavat Slovakialle paineita parantaa rahanpesun vastaisia puitteitaan talousrikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Riskialttiuden ymmärtäminen on edelleen vähäistä huolimatta hallituksen kunnianhimoisista suunnitelmista tehostaa rahanpesun torjunta-, tutkinta- ja syytetoimia. Henkilöresurssien ja koulutuksen rajallisuus haittaa yritysten perustamiseen osallistuvien ammattilaisten tehokasta valvontaa. Hallituksen toimintasuunnitelman puitteissa toteutetut toimet eivät ole vielä tarjonneet välineitä, joiden avulla rahanpesurikokset voitaisiin tunnistaa ja niistä voitaisiin nostaa syyte ja tuomita varat menetetyiksi.

(26) Vaikka näissä suosituksissa keskitytään pandemian sosioekonomisten vaikutusten korjaamiseen ja talouden elpymisen helpottamiseen, neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymät vuoden 2019 maakohtaiset suositukset koskevat kuitenkin myös uudistuksia, jotka ovat keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisiin haasteisiin vastatessa olennaisia. Nämä suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja niiden seuraamista jatketaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä koko ensi vuoden. Tämä koskee myös investointeihin liittyvästä talouspolitiikasta annettuja suosituksia. Viimeksi mainitut suositukset olisi otettava huomioon vuoden 2020

[8] SWD(2020) 524 final.

jälkeisessä koheesiopolitiikan rahoituksen strategisessa ohjelmasuunnittelussa, kriisiä lieventävät toimenpiteet ja ulospääsystrategiat mukaan lukien.

(27) Slovakian olisi jatkettava toimia täyttääkseen sitoumuksensa käsitellä erityisiä huolenaiheita, jotka liittyvät sen oikeuslaitoksen yleiseen eheyteen, koska ne todennäköisesti heikentävät luottamusta sen tehokkaaseen toimintaan. Slovakian edistyminen korruption torjuntaa koskevien uudistusten toteuttamisessa on edelleen vähäistä. Monet ennaltaehkäisyyn liittyvät uudistukset tai niiden täytäntöönpano ovat vielä kesken, mukaan lukien säännöt, jotka koskevat lobbausta, lahjoja, jääviyttä ja yhteydenpitoa kolmansiin osapuoliin päätöksenteossa sekä väärinkäytösten paljastajien suojelua. Vaikka rikostilastot vaihtelevat, tutkinnan kohteena olevien korkean tason korruptioon liittyvien tapausten määrä on edelleen pieni. Toimilla, joita toteutetaan seuraamusten määräämiseksi oikeushenkilöille, näyttää kuitenkin olevan jonkin verran vaikutusta.

(28) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa unionissa puitteet talous- ja työllisyyspolitiikan jatkuvalle koordinoinnille, jolla voidaan edistää kestävää taloutta. Jäsenvaltiot ovat vuoden 2020 kansallisissa uudistusohjelmissaan arvioineet edistymistä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Varmistamalla, että jäljempänä esitettyjä suosituksia noudatetaan kaikilta osin, Slovakia edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa kilpailukykyinen kestävyys unionissa.

(29) Talouksien tiivis koordinointi talous- ja rahaliitossa on keskeistä, jotta covid-19-kriisin taloudellisista vaikutuksista voidaan toipua nopeasti. Koska Slovakia kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sen olisi euroryhmän antaman poliittisen ohjauksen huomioon ottaen varmistettava, että sen politiikka on euroalueelle annettujen suositusten mukaista ja muiden euroalueen jäsenvaltioiden politiikkojen kanssa yhteen sovitettua.

(30) Komissio on vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Slovakian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2020 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2020 vakausohjelman ja vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Slovakialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Slovakian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(31) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[9] ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Slovakia toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 toimia, joilla se

1. toteuttaa yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; vahvistaa terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä terveydenhuollon henkilöstön,

[9] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

kriittisten lääkinnällisten tuotteiden ja infrastruktuurin osalta; parantaa perusterveydenhuollon tarjontaa ja hoitomuotojen välistä koordinointia;

2. huolehtii riittävästä tulojen korvaamisesta ja varmistaa sosiaalisen suojelun ja keskeisten palvelujen saatavuuden kaikille; vahvistaa digiosaamista; varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen;

3. toteuttaa tehokkaasti toimenpiteet, joilla varmistetaan likviditeetti pienille ja keskisuurille yrityksille ja itsenäisille ammatinharjoittajille; korjaa digitaalisen infrastruktuurin puutteet; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vaalimiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian ja resurssien tuotantoon ja käyttöön, kestävään liikenteeseen ja jätehuoltoon;

4. varmistaa rahanpesun torjuntasäännöstön tuloksellisen valvonnan ja noudattamisen; varmistaa suotuisan liiketoimintaympäristön ja laadukkaat julkiset palvelut tehostamalla koordinointia ja poliittista päätöksentekoa; puuttuu oikeuslaitoksen lahjomattomuutta koskeviin huolenaiheisiin.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja